

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ МИТНИМИ РИЗИКАМИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

THE EFFECTIVENESS OF CUSTOMS RISK MANAGEMENT IN THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION AND UKRAINE

У статті обґрунтовано актуальні аспекти митної політики в контексті функціонування системи управління митними ризиками. Акцентовано увагу на митному контролі та механізмах протидії митним ризикам у країнах Європейського Союзу. Констатовано, що значна частина інформації та виявлених ризиків аналізується після закінчення митного оформлення товарів під час здійснення митного пост-аудиту. Виявлено, що митні органи країн Європейського Союзу використовують сучасні інформаційні технології в процесі управління митними ризиками та забезпечують розвиток партнерських відносин між митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Аргументовано, що для підвищення ефективності управління ризиками та спрощення митного оформлення ДМС України необхідно запровадити повноцінне функціонування принципу Єдиного вікна, здійснювати підтримку в актуальному стані автоматизованої системи аналізу та управління ризиками, посилювати роль структурних підрозділів митних органів у процесах управління ризиками.

Ключові слова: митна політика, митний ризик, митний контроль, митні органи, зовнішньоекономічна діяльність, Європейський Союз.

В статті обґрунтовано актуальні аспекти таможенної політики в контексті функці-

онування системи управління таможенними ризиками. Акцентовано увагу на таможенному контролі та механізмах протидії митним ризикам в країнах Європейського Союзу. Констатовано, що значительная часть информации и выявленных рисков анализируется после окончания таможенного оформления товаров при осуществлении таможенного пост-аудита. Виявлено, что таможенные органы стран Европейского Союза используют современные информационные технологии в процессе управления таможенными рисками и обеспечивают развитие партнерских отношений между таможенными органами и субъектами внешнеэкономической деятельности. Аргументировано, что для повышения эффективности управления рисками и упрощения таможенного оформления ГТС Украины необходимо внедрить полноценное функционирование принципа Единого окна, осуществлять поддержку в актуальном состоянии автоматизированной системы анализа и управления рисками, усилить роль структурных подразделений таможенных органов в процессах управления рисками.

Ключевые слова: таможенная политика, таможенный риск, таможенный контроль, таможенные органы, внешнеэкономическая деятельность, Европейский союз.

УДК 339.54

<https://doi.org/10.32843/infrastruct36-59>

Гуцул І.А.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри податків
та фіскальної політики
Тернопільський національний
економічний університет

The actual aspects of customs policy in the context of the functioning of the customs risk management system are substantiated. The focus is on customs controls and mechanisms for counteracting customs risks in the European Union. It is stated, that a considerable part of the information and the identified risks are analyzed after the customs clearance of goods during the customs post-audit. In Ukrainian practice, it is important to make full use of the Customs Post-Audit toolkit in the near term. It is revealed that the customs authorities of the European Union countries use modern information technologies in the process of customs risk management and ensure the development of partnerships between customs authorities and subjects of foreign economic activity. It is argued that in order to increase the efficiency of risk management and simplify the customs clearance of the LCA of Ukraine, it is necessary to introduce the full functioning of the Single Window principle. At the same time, it is important to update the automated risk analysis and management system and to strengthen the role of customs authorities in risk management processes. At the same time, with the introduction of the Institute of Authorized Economic Operator, the work of customs authorities in Ukraine will become more transparent and efficient. It is established that one of the effective international customs models of public-private partnership, aimed at ensuring the balance of the maximum possible level of security of the whole supply chain of goods and promoting the subjects of foreign economic activity in international trade, is the model of the authorized economic operator. The interaction of customs authorities with other state bodies and services should play a significant role in the quality and effective control at the Ukrainian border. The need to improve the risk management system is due to the fact that it is a fairly new customs control tool and, if it is improved, it can increase the efficiency of the customs authorities, ensure customs, economic and social security. This will provide an opportunity to increase revenues to the State budget by increasing the level of detection of violations of customs legislation.

Key words: customs policy, customs risk, customs control, customs authorities, foreign trade, European Union.

Постановка проблеми. Стратегічно пріоритетним завданням, яке сьогодні постало перед Україною, є формування ефективної системи управління ризиками в митній сфері. Це обумовлюється нагальною потребою вдосконалення та гармонізації української нормативно-правової бази у сфері митної справи з міжнародними митними стандартами; використанням інноваційних підходів у митній політиці; забезпеченням ефективної системи управління ризиками в контексті здійснення митного контролю; налагодження партнерських відносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з Державною митною службою України; необхід-

ністю імплементації світового досвіду щодо управління ризиками в митній справі тощо. Сучасний інструментарій митного контролю має націлюватися на посилення зовнішньоекономічної безпеки держави та створення сприятливих умов для руху товарів через державний кордон шляхом спрощення митних формальностей та прискорення митних процедур.

Євроінтеграційні процеси в Україні обумовлюють необхідність перебудови вітчизняної митної справи щодо спрощення та гармонізації митних процедур. Однією з передумов такої трансформації є оптимізація митного контролю на основі

застосування ефективної системи управління ризиками, що сприятиме активізації зовнішньої торгівлі та вплине на покращення бізнес-клімату в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам ідентифікації організації та управління ризиками в митній сфері присвячена значна кількість наукових праць учених та фахівців, таких як І. Бережнюк, А. Брендак, А. Войцешук, О. Десятнюк, О. Комаров, А. Крисоватий, Ю. Медвідь, Н. Мережко, П. Пашко, П. Пісной, Т. Савунова, С. Терещенко, В. Фабіянська.

Водночас дослідження митного ризику має бути доповнене таким компонентом, як величина фінансових втрат, оскільки під час аналізу ситуації та ідентифікації її як ризикової посадові особи митних органів беруть до уваги не тільки ймовірність її настання, але й потенційний економічний або інший збиток, який можливий в разі її виникнення. Отже, дослідження ефективності управління митними ризиками має враховувати означений контекст, а також динамізм змін державної митної політики та сучасні аспекти формування зовнішньоекономічних відносин.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування впливу чинників на ефективність управління митними ризиками в Україні та деяких країнах Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасні інструменти митного контролю мають бути орієнтовані не лише на посилення зовнішньоекономічної безпеки держави, але й на створення сприятливих умов для руху товарів через державний кордон шляхом спрощення та прискорення митних процедур. Саме тому в провідних європейських країнах на зміну загальному митному контролю приходять система управління ризиками, яка спрямована на виявлення порушень митного законодавства.

Євроінтеграційні прагнення України зумовлюють необхідність трансформації митної справи відповідно до європейських стандартів, тому вважаємо за необхідне розглянути досвід управління митними ризиками в деяких країнах Європейського Союзу (ЄС).

Ефективне управління митними ризиками є критично важливим для досягнення таких цілей, як забезпечення безперервності ланцюга поставки під час міжнародного переміщення товарів і захисту безпеки ЄС та його резидентів; захисту фінансових та економічних інтересів ЄС та його країн-членів; спрощення й прискорення митних формальностей для представників законотворчого бізнесу [1, с. 58].

Основним документом, який регулює процеси управління ризиками та забезпечує безпеку кордонів ЄС, є Митний кодекс ЄС.

Під ризиком в ЄС розуміють ймовірність виникнення подій, що пов'язані з переміщенням ванта-

жів на територію та з території Союзу. Управління ризиками означає систематичну ідентифікаційну роботу з виявлення ризику та вжиття заходів щодо їх мінімізації. Під управлінням розуміють такі дії, як збирання інформації, аналізування та оцінювання ризику, а також регулярний контроль, огляд процесів та результатів [2].

Основним напрямом управління митними ризиками в ЄС є управління ризиками ланцюга поставок, що включає попередній аналіз інформації, яку надають суб'єкти ЗЕД до відправлення чи прибуття товарів; виявлення та контроль за переміщеннями товарів із високим рівнем ризику; спрощення умов міжнародної торгівлі шляхом розвитку інституту уповноваженого економічного оператора [3].

В основі розвитку системи управління ризиками лежать аналіз показників діяльності суб'єктів ЗЕД та визначення критеріїв, необхідних для виявлення й оцінювання рівня ризику. При цьому загальні критерії аналізу ризиків зосереджені на учасниках ланцюга поставки товарів, критеріях, спрямованих на виявлення ризикових та підозрілих операцій. Завдяки такому підходу митні органи країн ЄС концентрують свою увагу на ризиках з високим рівнем настання [4, с. 55].

Процес управління ризиками в державах – членах ЄС базується на чотирьох елементах, якими є накопичення та оброблення інформації (формування інформаційних баз даних); виявлення та аналізування ризиків; розроблення та вжиття практичних заходів з управління ризиками (з урахуванням ймовірності виникнення ризиків та можливих наслідків, аналізу вжиття можливих заходів щодо запобігання ризикам та їх мінімізації); узагальнення результатів.

Варто акцентувати увагу на тому, що основна роль в організації діяльності посадових осіб митних органів країн – членів ЄС з мінімізації ризиків відводиться аналітичній роботі. На основі дослідження практики митного контролю визначаються область ризику (окремі згруповані об'єкти аналізу, з якими пов'язана ймовірність вчинення правопорушення); індикатори (певні критерії, на основі яких визначається об'єкт підвищеного митного контролю); профіль ризику (формалізована сукупність даних про об'єкт ризику, що передбачає вказівки про вжиття необхідних заходів реагування у разі відхилення від індикаторів ризику).

Аналізування та оцінювання ризиків здійснюються на основі визначення об'єктів аналізу ризиків та їх індикаторів, що свідчить про необхідність вжиття заходів із відвернення та мінімізації ризиків, а також оцінювання можливого збитку в разі виникнення ризику.

Механізми мінімізації ризиків під час митного контролю передбачають використання різних джерел інформації для виявлення ризиків і заходів щодо їх мінімізації; вжиття заходів з мінімізації

ризиків відповідно до профіля, а також самостійно посадовою особою митного органу, якщо це можливо; використання інформаційно-технічних та програмних засобів під час митного контролю, що допомагає реалізувати систему управління ризиками; використання системи зворотного зв'язку (контроль та організація звітності).

Ідентифікація ризиків ґрунтується на практичному використанні та аналізуванні інформації, наявної в митних органах, до основних джерел якої належать бази даних електронних копій документів, а також міждержавного та міжвідомчого інформаційного обміну, наприклад з OLAF та митними службами іноземних держав; спеціалізовані бази даних; інформація про порушення митних правил, а також отримана за результатами оперативної діяльності та службових перевірок; інформація, отримана від громадян, суб'єктів ЗЕД, ЗМІ тощо [5, с. 176].

Слід зазначити, що значна частина інформації та виявлених ризиків аналізується після закінчення митного оформлення товарів під час здійснення митного пост-аудиту.

Так, у Франції під час перетину митного кордону перевіріці підлягають приблизно 5% вантажів, а решта контролюється шляхом проведення митного пост-аудиту протягом визначених термінів. Митний пост-аудит здійснюється за такими двома напрямками:

- формальний, що полягає у вибірковій перевірці відповідності номенклатури, вартості та країни походження товарів поданим документам;
- фундаментальний, що полягає у суцільній перевірці достовірності та повноти інформації, поданої в документах.

Також зазначимо, що між країнами – членами ЄС здійснюється широкий обмін інформацією, а також функціонують бази даних, до яких вони мають доступ. Більше детально систему управління ризиками в ЄС розглянемо на прикладі деяких країн-учасниць.

Загальні підходи до створення системи управління ризиками в Республіці Польща є досить подібними до тих, які застосовуються українськими митними органами. Основна різниця полягає в тому, що профілі ризиків польською митницею розробляються переважно на регіональному рівні. Водночас на центральному рівні формується центральний реєстр ризиків.

Митний контроль італійською митною службою здійснюється на основі автоматизованої системи управління ризиками. Система управління ризиками включає такі блоки, як методологія аналізу та управління ризиками; організація управління ризиками; технічна реалізація системи аналізу та управління ризиками.

Системою використовуються такі три типи «коридорів»:

- зелений (товар випускається у вільний обіг без додаткових процедур одразу після сплати всіх митних платежів);

- жовтий (здійснюється документальний контроль, а за його результатами вирішується необхідність митного огляду товарів);

- червоний (проводяться документальний контроль та митний огляд (частковий або повний)) [6].

У податковій та митній службі Великобританії функціонують Центри попереднього аналізу та автоматизованої системи визначення рівня ризику. Такі центри мають спільну базу даних із правоохоронними та контролюючими органами країни. У центрах працюють посадові особи, які забезпечують контроль за допомогою автоматизованої системи визначення рівня ризику та фактичний контроль вантажів.

Система управління ризиками у Великобританії складається з таких трьох елементів:

- застосування автоматизованої системи визначення рівня ризику;
- використання інформації, наданої правоохоронними підрозділами митної служби;
- застосування навичок та інтуїції посадової особи, що здійснює оформлення.

Митний пост-аудит у Великобританії проводиться вибірково до окремих суб'єктів ЗЕД та митних брокерів, які несуть найбільший ризик. Посадові особи митних органів мають право самостійно визначати обсяги та терміни перевірки.

З огляду на потоки вантажів, які переміщуються через митний кордон Нідерландів, перевірка всіх вантажів є неможливою, тому митний контроль реалізується повністю на використанні системи управління ризиками. Задля визначення напрямів та обсягів контролю, які мають здійснюватися митними органами, в Нідерландах щороку приймають правоохоронний план, відповідно до якого здійснюється управління ризиками [7].

Функцію управління ризиками покладено на регіональні управління, тобто Центри митного контролю. Визначені Центром форми контролю виконуються мобільними групами фізичного контролю. Такі групи оснащені всіма необхідними технічними засобами, включаючи рентгенівські сканери.

Аналіз ризиків здійснюється на основі попереднього інформування. Всі суб'єкти, які хочуть імпортувати чи експортувати товари, зобов'язані надати митним органам попередню інформацію. При цьому для різних видів перевезень встановлюються різні часові норми для подачі попередніх декларацій.

Завдяки цьому в момент прибуття товарів до митного органу ним уже визначено обсяг та форми митного контролю. У разі відсутності зауважень чи виявлених ризиків товар одразу випускається у вільному обсязі.

Управління ризиками здійснюється завдяки автоматизованій системі управління ризиками на основі внесених профілів ризику, які поділяються на фіскальні та нефіскальні.

Митний аудит в Ірландії здійснюється у таких формах неаудиторського втручання:

- профільні інтерв'ю (опитування платників податків);
- направлення запитів до інших органів, установ та організацій для встановлення автентичності документів;
- фактичний контроль за реєстраторами розрахункових операцій;
- галузеві огляди;
- отримання та дослідження інформації з інших державних і комерційних організацій;
- відвідування інтернет-сайтів платників податків [8, с. 14].

Однією з ефективних міжнародних митних моделей державно-приватного партнерства, яка спрямована на забезпечення балансу максимально можливого рівня безпеки всього ланцюга поставок товарів та сприяння суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності в міжнародній торгівлі, є концепція уповноваженого економічного оператора (УЕО).

Серед країн ЄС надання статусу УЕО здійснюється пропорційно до економічного розвитку держави. У Німеччині видається близько 25% від усіх наданих сертифікатів у ЄС, у Нідерландах – 15%, у Швеції – 10%, у Франції – 9%, в Італії – 8%, у Великобританії – 7% [8, с. 15]. Статус УЕО надається підприємству лише після проведення митними органами ретельної перевірки його діяльності, основною метою якої є виявлення можливих порушень під час здійснення зовнішньоекономічних операцій.

В українському законодавстві відповідні положення концепції УЕО знайшли своє відображення в Митному кодексі України. Сьогодні в практиці державної митної справи відсутні господарючі суб'єкти, що отримали статус уповноваженого економічного оператора. Така ситуація перш за все продиктована національними реаліями (так званою прозорістю ведення бізнесу з боку національних експортерів/імпортёрів, що ніяк не вийдуть з «тіні», а також прискіпливою увагою з боку посадових осіб контролюючих органів), в яких діють платники податків, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність [9, с. 218].

Водночас задля підвищення ефективності роботи митниць з виявлення, мінімізації та управління ризиками Кабінетом Міністрів України було затверджено Стратегію розвитку системи управління ризиками у сфері митного контролю на період до 2022 року [10]. Цей документ розроблявся з урахуванням найкращого міжнародного досвіду, законодавства ЄС та експертів проекту

«Twinning» щодо підтримки ДФС у розвитку системи інтегрованого управління кордонами в митній сфері.

Відповідно до Стратегії основну увагу в процесі розвитку системи управління ризиками буде приділено законодавчому забезпеченню, ІТ-забезпеченню, взаємодії з органами державного контролю, організаційній структурі та ресурсному забезпеченню.

Задля підвищення ефективності управління ризиками виникає потреба здійснення певних інституційних змін. Так, за прикладом європейських країн необхідно утворити в структурі ДМС окремі підрозділи щодо управління ризиками, розроблення й супроводження автоматизованих систем управління ризиками, а також окремих підрозділів, які б здійснювали митний пост-аудит. На регіональному рівні необхідно створити таргетинг-центри за аналогом тих, що нині ефективно функціонують у ЄС та США.

У Стратегічному плані розвитку ВМО на 2016–2019 роки зазначено, що робота митних органів має ґрунтуватись на використанні сучасних інформаційних технологій. Митні органи мають використовувати автоматизовані системи митного оформлення, управління ризиками, проведення перевірок, а в подальшому – видачі дозволів [11]. Відповідно до цього плану ДМС України планує перейти на стовідсоткове електронне декларування до кінця 2019 року.

Також для підвищення ефективності управління ризиками та спрощення митного оформлення ДМС України необхідно запровадити повноцінне функціонування принципу Єдиного вікна. Запровадження системи Єдиного вікна на основі використання сучасних інформаційних технологій дасть змогу побудувати швидкі, ефективні та прозорі ризикоорієнтовані процедури взаємодії між суб'єктами ЗЕД та митними органами, з одного боку, та контролюючими органами, з іншого боку.

Перевагою використання принципу Єдиного вікна є те, що митниці та контролюючі органи об'єднані в єдиний електронний інтерфейс, а суб'єкту ЗЕД не потрібно прибувати до контролюючих органів чи до митниці для подання документів для здійснення контролю [12].

Запровадження системи Єдиного вікна повною мірою дасть змогу суттєво скоротити час та витрати бізнесу на здійснення митних процедур і державного контролю за рахунок впровадження ризикоорієнтованого підходу до вибору об'єктів контролю, використання сучасних інформаційних технологій та зменшення корупційних ризиків.

Вагому роль у мінімізації ризиків відіграє митний пост-аудит, однак проведення саме митного пост-аудиту є новим явищем для української митної справи, тому виникає проблема наявності

необхідних знань та навичок для проведення такого виду перевірок уповноваженими на це посадовими особами. В контексті цього важливо найближчою перспективою розробити спеціалізовані навчальні програми та забезпечити впровадження програмного забезпечення для оцінювання ризиків та відбору операцій для проведення перевірок. Особи, які будуть проводити пост-аудит, повинні забезпечуватися доступом до всієї наявної інформації, яка може бути використана під час здійснення перевірки.

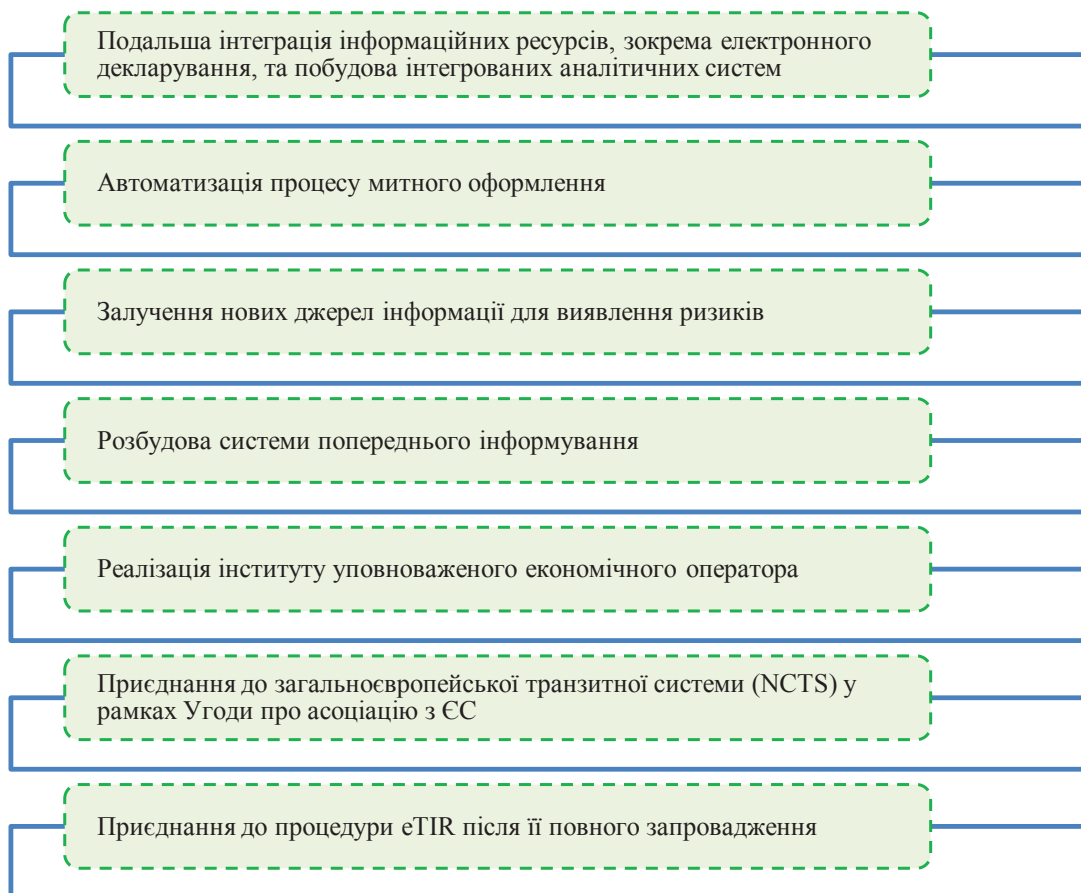
Основні перспективні напрями, які дадуть змогу значно мінімізувати ризики, систематизовані на рис. 1.

Водночас необхідно забезпечити високий рівень кваліфікації працівників митних органів в контексті функціонування реорганізованої Державної митної служби України. Необхідно постійно проводити навчання персоналу як на центральному, так і на регіональному рівнях і відокремлених структурних підрозділах ДМС України задля забезпечення всіх працівників сучасними знаннями та навичками, які необхідні для якісного виконання посадових обов'язків шляхом впровадження сучасних методів та стандартів навчання з урахуванням передового досвіду розвинених країн світу.

Отже, моніторинг європейської практики управління митними ризиками показав, що митні органи країн ЄС використовують сучасні інформаційні технології в процесі управління митними ризиками, забезпечують розвиток партнерських відносин між митними органами та суб'єктами ЗЕД (значно полегшує та скорочує процес митного оформлення), застосовують спрощення процедур оформлення до добросовісних учасників міжнародної торгівлі, сприяють збільшенню товаропотоків та надходжень до бюджету. Варто відзначити, що подальший розвиток митних органів України неможливий без урахування міжнародного досвіду. Проте впровадження закордонних підходів до управління ризиками в митну систему неможливе без їх адаптації та підготовки відповідної законодавчої бази.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, слід систематизувати перспективні напрями підвищення ефективності управління митними ризиками в Україні на теренах світової митної практики.

1) Організаційне супроводження процесів управління ризиками, яке полягає, зокрема, в подальшій підтримці в актуальному стані реєстру ризиків, інструментів з управління ризиками, прийнятті внутрішніх розпорядчих документів ДМС

Рис. 1. Орієнтири підвищення ефективності управління ризиками в митній сфері

Джерело: побудовано на основі [10; 12; 13]

України щодо управління митними ризиками для організації єдиного підходу до застосування тих чи інших інструментів, програмних продуктів тощо.

2) Підтримка в актуальному стані автоматизованої системи аналізу та управління ризиками (АСАУР) шляхом наповнення її новими профілями ризику, актуалізації діючих профілів ризику, вдосконалення автоматизованих алгоритмів аналізу та оцінювання ризиків, зокрема, для врахування наявності у суб'єкта господарювання статусу уповноваженого економічного оператора.

3) Посилення ролі структурних підрозділів ДМС України у процесах управління ризиками, зокрема, шляхом регіонального профілювання ризиків.

4) Надання структурному підрозділу з управління митними ризиками ДМС повноважень щодо ініціювання в межах компетенції вжиття необхідних заходів іншими структурними підрозділами, територіальними органами, мобільними групами тощо.

5) Розширення джерел інформації для аналізування та оцінювання ризиків, зокрема, для автоматизованого аналізування та оцінювання ризиків (зокрема, за рахунок використання під час оцінювання ризиків даних, отриманих від контролюючих органів у рамках реалізації концепції Єдиного вікна даних податкового блоку, інформації про наявність у суб'єкта господарювання статусу уповноваженого економічного оператора).

6) Перенесення акцентів здійснення контролю митних ризиків, зокрема митної вартості, на етап після завершення митного оформлення.

7) Використання додаткових механізмів верифікації результатів митного контролю, зокрема шляхом застосування засобів фіксації виконання митних формальностей, визначених за результатами застосування системи управління ризиками (зокрема, засобів фото-, відеофіксації під час проведення оглядів (переоглядів) товарів, транспортних засобів).

8) Розгляд питання щодо розроблення системи управління ризиками не тільки за вантажними, але й за пасажирськими переміщеннями. Для роботи у цьому напрямі важливо налагодити дієву взаємодію з прикордонними органами як на центральному рівні, так і на рівні окремих пунктів пропуску. За таких умов доцільним є розгляд питання розроблення спільних інструментів та/або заходів з управління ризиками з іншими контролюючими органами в пунктах пропуску.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брендак А. Стратегічні напрями розвитку системи управління митними ризиками в контексті євроінтеграції України. *Державне управління: теорія та практика*. 2017. № 2. С. 57–65.

2. Регламент Ради (ЄС) № 2913/92, що засновує Митний кодекс співтовариства (ОЖЛ 302, 19 жовтня 1992 року). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_742 (дата звернення: 01.10.2019).

3. Communication From The Commission To The European Parliament, The Council and The European Economic And Social Committee. URL: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:602f44b6-ec53-11e6-ad7c-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1&format=PDF (дата звернення: 25.09.2019).

4. Медвідь Ю. Управління ризиками та аналіз діяльності суб'єктів ЗЕД митними органами країн ЄС. *Економічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 53–59.

5. Комаров О. Світова та європейська практика з реалізації механізмів управління кордонами та адміністрування ризиків у митній галузі в контексті гарантування державної безпеки. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Державне управління*. 2013. № 2. С. 170–178.

6. Customs blueprints: pathways to better Customs. European Commission. Taxation and Customs Union. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/customs-blueprints-pathways-better-customs_en (дата звернення: 09.09.2019).

7. Фабіянська В., Блоха А. Український митний пост-аудит, наближення до європейських норм та стандартів. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3988> (дата звернення: 01.10.2019).

8. Мережко Н., Каравасв Т., Калуга Н. Подолання бар'єрів у міжнародній торгівлі через спрощення митних процедур. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 3. С. 5–20.

9. Федотов О. Єдине вікно – локальне рішення. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 217–220.

10. Про розвиток системи управління ризиками у сфері митного контролю на період до 2022 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 978-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-rozvitok-sistemi-upravlinnya-rizikami-u-sferi-mitnogo-kontrolyu-na-period-do-2022-roku> (дата звернення: 01.10.2019).

11. WCO Strategic Plan for the years 2016/2017 to 2018/2019. URL: <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/administrative-documents/strategic-plan-part-i-members-and-public.pdf?db=web> (дата звернення: 04.10.2019).

12. Про затвердження Положення про Єдину автоматизовану інформаційну систему Державної митної служби України : Наказ Державної митної служби України від 4 листопада 2010 року № 1341. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/elektronnamitnitsya/62603.html> (дата звернення: 10.10.2019).

13. Сергійчик В. Актуальні питання запровадження інституту уповноваженого економічного оператора: закордонний досвід. *Юридичний вісник*. 2013. № 2. С. 166–172.

REFERENCES:

1. Brendak A. (2017) Stratehichni napriamy rozvytku systemy upravlinnia mytnymy ryzykamy v konteksti yevrointehratsii Ukrainy [Strategic directions of development of the customs risk management system in the context of Ukraine's European integration]. Public administration: theory and practice, no. 2, pp. 57–6. (in Ukrainian).

2. Rehlement Rady (IeES) № 2913/92, shcho zasnovuie Mytnyi kodeks spivtovarystva (OJL 302, 19.10.1992, p. 1). Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_742 (accessed: 01 October 2019).

3. Communication From The Commission To The European Parliament, The Council and The European Economic And Social Committee. Available at: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:602f44b6-ec53-11e6-ad7c-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1&format=PDF (accessed: 25 September 2019).

4. Medvid Yu. (2015) Upravlinnia ryzykamy ta analiz diialnosti subiektiv ZED mytnymy orhanamy krain YS [Risk management and analysis of the activities of the FEA subjects by the customs authorities of the EU countries]. Economic sciences, no. 28, pp. 53–59.

5. Komarov O. (2013) Svitova ta yevropeiska praktyka z realizatsii mekhanizmv upravlinnia kordonamy ta administruvannya ryzykiv u mytnii haluzi v konteksti harantuvannya derzhavnoi bezpeky [The World and European practice on the implementation of border management mechanisms and risk management in the customs sector in the context of ensuring national security]. Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. Ser.: Public Administration, no. 2, pp. 170–178.

6. Customs blueprints: pathways to better Customs. European Commission. Taxation and Customs Union. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/customs-blueprints-pathways-better-customs_en (accessed: 09 September 2019).

7. Fabiianska V., Blokha A. (2015) Ukrainskyi mytnyi post-audit, nablyzhennia do yevropeiskykh norm ta standartiv [Ukrainian customs post-audit, approximation to European norms and standards]. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3988> (accessed: 01 October 2019).

8. Merezko N., Karavaiev T., Kaluha N. (2018) Podolannia barieriv u mizhnarodnii torhivli cherez sproshchennia mytnykh protsedur [Overcoming barriers

in international trade through simplification of customs procedures]. Foreign Trade: Economics, Finance, Law, no. 3, pp. 5–20.

9. Fedotov O. (2016) Yedyne vikno – lokalne rishennia [A single window is a local solution]. Young scientist, no. 2, pp. 217–220.

10. Pro rozvytok systemy upravlinnia ryzykamy u sferi mytnoho kontroliu na period do 2022 roku [On the Development of the Risk Management System in the Field of Customs Control for the Period up to 2022] : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 № 978-r. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-rozvitok-sistemi-upravlinnya-rizikami-u-sferi-mitnogo-kontrolyu-na-period-do-2022-roku> (accessed: 01 October 2019).

11. WCO Strategic Plan for the years 2016/2017 to 2018/2019. Available at: <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/aboutus/administrative-documents/strategic-plan-part-i-members-and-public.pdf?db=web> (accessed: 04 October 2019).

12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynu avtomatyzovanu informatsiinu systemu Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy [On approval of the Regulation on the Unified Automated Information System of the State Customs Service of Ukraine] : Nakaz Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 04.11.10 № 1341. Available at: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/elektronna-mitnitsya/62603.html> (accessed: 10 October 2019).

13. Serhiichyk V. (2013) Aktualni pytannia zaprovadzhennia instytutu upovnovazhenoho ekonomichnoho operatora: zakordonnyi dosvid [Topical issues of introduction of the institute of the authorized economic operator: foreign experience]. Legal Bulletin, no. 2, pp. 166–172.

**THE EFFECTIVENESS OF CUSTOMS RISK MANAGEMENT
IN THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION AND UKRAINE**

The purpose of the article. Research on topical aspects of customs control and customs risk management in Ukraine and the European Union. The need to improve the risk management system is due to the fact that it is a fairly new customs control tool and, if it is improved, it can increase the efficiency of the customs authorities, ensure customs, economic and social security. This will provide an opportunity to increase revenues to the State budget by increasing the level of detection of violations of customs legislation and will enhance the fiscal security of Ukraine.

Methodology. In order to study this problem, general and special methods were used: dialectical, deductive, inductive, abstraction and concretization, comparative analysis, observation methods, systematic approach, etc.

Results. The article explores the peculiarities of customs policy implementation and customs control in Ukraine and European Union countries. It is revealed that the customs authorities of the European Union countries use modern information technologies in the process of customs risk management and ensure the development of partnerships between customs authorities and subjects of foreign economic activity. The article investigates that analytical work plays a key role in organizing the activities of customs officials of EU Member States. It has been proven that foreign experience in customs risk management needs to be analyzed and evaluated before being implemented in Ukrainian practice. It has been found out that in order to increase the efficiency of risk management and simplify customs clearance in Ukraine, it is necessary to introduce the full functioning of the Single Window principle. The State Customs Service of Ukraine should take into account the priorities of the customs policy of the European Union in terms of harmonization of customs control.

However, preventive measures are most important in the fight against customs risks. Therefore, customs authorities need to intensify work in the direction of raising customs culture, eliminating corruption and establishing partnerships with foreign economic actors.

Practical implications. The ways of improving the efficiency of risk management in the customs sphere have been systematized taking into account the achievements of the European Union countries. Further developed approaches to the peculiarities of the use of customs post-audit instruments by the State Customs Service of Ukraine in the context of minimizing the risks of foreign economic activity.

Value/originality. The results of the study will contribute to a significant improvement of the state of customs security of Ukraine, to increase the effectiveness of customs control and audit by authorized public authorities, as well as to provide better response of customs authorities to external and internal risks. This will have a positive effect on the harmonization of the customs control system of Ukraine with the countries of the European Union.